

M A R C I

A C C I I

*present of mends in very
hand some effect of the*
P L A U T I

A U L U L A R I A.

become

E X E D I T I O N E

J O H. F R E D E R I C I G R O N O V I I.

G L A S G U A E:

I N A E D I B U S A C A D E M I C I S,
E X C U D E B A T A N D R E A S F O U L I S,
A C A D E M I A E T Y P O G R A P H U S,
M D C C L X X V I I I.

U

Solm

PERSONAE.

LAE, prologus.

EUCLIO, senex.

STAPHYLA, anus.

EUNOMIA, mulier.

MEGADORUS, senex.

STROBILUS, geminus servus.

ANTHRAX, }
CONGRIO, } coci.

PYTHODICUS, servus.

LYCONIDES, adolescens.

PHAEDRA, puella.

N
Eg
Un
Ja
Pa
Se
Th
Do
Is
No
In
Q
A
Q
U
C
M
A
C
It
Is
P
H
A
D
F
C
M
I

PROLOGUS.

LAR FAMILIARIS.

NE quis miretur qui sim, paucis eloquar.
Ego Lar sum Familiaris, ex hac familia,
Unde exeuntem me aspexistis. hanc domum
Jam multos annos est cum possideo, et colo
Patrique, avoque jam hujus, qui nunc hîc habet :
Sed mihi avos hujus obsecrans concredidit
Thesaurum auri clam omnis : in medio foco
Defodit, venerans me, ut id servarem sibi.
Is quoniam moritur, ita avido ingenio fuit,
Nunquam indicare id filio voluit suo :
Inopemque optavit potius eum relinquere,
Quam eum Thesaurum commonstraret filio.
Agri reliquit eji non magnum modum,
Quo cum labore magno, et misere viveret.
Ubi is obiit mortem, qui mihi id aurum credidit,
Coepi observare, ecquî majorem filius
Mihi honorem haberet, quam ejus habuisset pater.
Atque ille vero minus minusque impendio
Curare, minusque me impartire honoribus.
Item a me contra factum est : nam item obiit diem.
Is ex se hunc reliquit, qui hîc nunc habitat, filium
Pariter moratum, ut pater avusque hujus fuit.
Huic filia una est : ea mihi cotidie
Aut ture, aut vino, aut aliquî semper supplicat :
Dat mihi coronas. ejus honoris gratia
Feci, thesaurum ut hîc reperiret Euclio,
Quo eam facilius nuptum, si vellet, daret.
Nam compressit eam de summo adolescens loco.
Is scit adolescens quae sit, quam compresserit :

Illa illum nescit, neque compressam autem pater.
 Eam ego hodie faciam, ut hic senex de proximo
 Sibi uxorem poscat. id ea faciam gratia,
 Quo ille eam facilius ducat, qui compresserat.
 Et hic qui poscet eam sibi uxorem senex,
 Is adolescentis illius est avunculus,
 Qui illam stupravit noctu, Cereris vigiliis.
 Sed hic senex jam clamat intus, ut solet.
 Anum foras extrudit, ne sit conscia.
 Credo aurum inspicere volt, ne surreptum siet.

A C T U S P R I M I

S C E N A P R I M A.

E U C L I O. S T A P H Y L A.

Exi, inquam, age exi. exeundum hercle tibi hinc est foras.

circumspiciens
 Circumspexitatrix cum oculis emissitiis.

S. Nam cur me miseram verberas? E. ut misera sis,

Atque ut te dignam mala malam aetatem exigas.

S. Nam qua me nunc causa extruxisti ex aedibus?

E. Tibi ego rationem reddam, stimulorum seges?

Illuc regredere ab ostio: illuc sis. vide, ut

Incedit. at scin' quo modo tibi res se habet?

Si hodie hercle fustem cepero, aut stimulum in manum,

Testudineum istum tibi ego grandibo gradum.

S. Utinam me divi adaxint ad suspendium

Potius quidem, quam hoc pacto apud te serviam.

E. At ut scelesti sola secum murmurat!

Oculos hercle ego istos, improba, effodiam tibi,

Ne me observare possis, quid rerum geram.

Abcede: etiam nunc: etiam nunc: etiam. ohe!

Istic adstato. si hercle tu ex istoc loco

ACTUS I. SCENA I. v. 18.

Digitum transversum aut unguem latum excesseris,
 Aut si respexis, donicum ego te jussero,
 Continuo hercle ego te dedam discipulam cruci.
 Scelestiorem me hac anu certe scio
 Vidisse nunquam: nimisque ego hanc metuo male,
 Ne mihi ex insidiis verba imprudenti duit,
 Neu persentiscas, aurum ubi est absconditum:
 Quae in occipitio quoque habet oculos, pessuma.
 Nunc ibo ut visam, est ne ita aurum ut condidi,
 Quod me sollicitat plurimis miserum modis.
 S. Nec nunc mecastor quid hero ego dicam meo
 Malae rei evenisse, quamve infaniam,
 Queo comminisci: ita miseram me ad hunc modum
 Decies die uno saepe extrudit aedibus.
 Nescio pol quae illunc hominem intemperiae tenent;
 Pervigilat noctes totas: tum autem interdus
 Quasi claudus sutor domi sedet totos dies.
 Neque jam quo pacto celem herilis filiae
 Probrum, propinqua partitudo cui appetit,
 Queo comminisci: neque quicquam melius est mihi,
 Ut opinor, quam ex me ut unam faciam literam
 Longam, meum laqueo collum quando obstrinxero.

SCENA SECUNDA.

EUCLIO. STAPHYLA.

Nunc defaecato demum animo egredior domo,
 Postquam perspexi salva esse intus omnia.
 Redi nunc jam intro, atque intus serva. S. quippini
 Ego intus servem: an ne quis aedes auferat?
 Nam hic apud nos nihil est aliud quaesti furibus:
 Ita inaniis sunt oppletae atque araneis.
 E. Mirum quin tua nunc me causa faciat Juppiter
 Philippum regem aut Darium, triyencfica.

Araneas mihi ego illas servari volo.
 Pauper sum, fateor, patior: quod dī dant fero.
 Abi intro, occlude januam. jam ego hic ero.
 Cave quenquam alienum in aedis intromiseris.
 Quod quispiam ignem quaerat, extinguī volo;
 Ne causae quid sit, quod te quisquam quaeritet.
 Nam si ignis vivet, tu extinguere extempulo.
 Tum aquam aufugisse dicito, si quis petet.
 Cultrum, securim, pistillum, mortarium,
 Quae utenda vasa semper vicini rogant,
 Fures venisse, atque abstulisse dicito.
 Profecto in aedes meas me absente neminem
 Volo intromitti; atque etiam hoc praedico tibi,
 Si Bona Fortuna veniat, ne intromiseris.
 S. Pol ea ipsa credo ne intromittatur cavet:
 Nam ad aedis nostras nusquam adiit, quanquam prope est.
 E. Tace, atque abi intro. S. taceo, atque abeo. E. occlude sis
 Fores ambobus pessulis. jam ego hic ero.
 Discrucior animi, quia ab domo abundum est mihi.
 Nimis hercle invitus abeo: sed quid agam, scio.
 Nam noster nostrae qui est magister Curiae,
 Dividere argenti dixit nummos in viros:
 Id si relinquo, ac non peto, omnes illico
 Me suspicientur, credo, habere aurum domi.
 Nam non est verisimile, hominem pauperem
 Pauxillum parvi facere, quin nummum petat.
 Nam nunc quomodo celo sedulo omnes, ne sciant,
 Omnes videntur scire, et me benignius
 Omnes salutant, quam salutabant prius.
 Adeunt, consistunt, copulantur dexteras:
 Rogitant me ut valeam, quid agam, quid rerum geram.
 Nunc quo profectus sum ibo, postidea domum
 Me rursum, quantum potero, tantum recipiam.

ACTUS SECUNDI

SCENA PRIMA.

EUNOMIA. MEGADORUS.

Velim te arbitrari me haec verba, frater,
Meae fidei, tuaeque rei hoc causa
Facere, ut aequom est germanam sororem.
Quanquam haud falsa sum, nos odiosas haberi.
Nam multum loquaces merito omnes habemur,
Nec mutam profecto repertam ullam esse
Hodie dicunt mulierem ullo in seculo.
Verum hoc, frater, unum tamen cogitato,
Tibi proxumam me, mihiq; item esse te.
Ut aequom est, quod in rem esse utrique arbitremur,
Et mihi te, et tibi me consulere et monere:
Neque occultum id haberi, neque per metum mussari,
Quin participem pariter ego te, et tu me ut facias.
Eò nunc ego secreto te huc foras seduxi,
Ut tuam rem ego tecum hic loquerer familiarem.
M. Da mihi, optuma foemina,
manum. E. ubi ea est? quis ea
Est nam optuma? M. tu. E. tune ais? M. si negas,
Nego. E. decet te equidem vera proloqui.
Nam optuma nulla potest eligi: alia aliâ
Pejor, frater, est. M. idem ego arbitror, nec tibi
Adversari certum est de istac re unquam, soror.
E. Da mihi operam, amabo. M. tua est; utere
Atque impera, si quid vis. E. id quod in rem tuam
Optimum esse arbitror, te id admonitum advento.
M. Soror, more tuo facis. E. facta volo. M. quid est id,
Soror? E. quod tibi sempiternum salutare
Sit procreandis liberis, ita dî faxint,

Volo te uxorem domum ducere. M. hei occidi!
E. Quid ita? M. quia mihi misero cerebrum excutunt
Tua dicta, soror: lapides loqueris. E. heja, hoc face,
Quod te jubet soror. M. si lubeat; faciam. E. in rem
Hoc tuam est. M. ut quidem emoriar, priusquam ducam.
Sed his legibus, si quam dare vis, ducam: quae
Cras veniat, perendie foras feratur, soror.
His legibus quam dare vis, cedo, nuptias adorna.
E. Quam maxuma possum tibi, frater, dare dote:
Sed est grandior natu: media est mulieris aetas.
Eam si jubes, frater, tibi me poscere, poscam.
M. Num non vis me interrogare
te? E. immo si quid vis, roga.
M. Post mediam aetatem, qui
mediam ducit uxorem domum;
Si eam senex anum praegnantem fortuitu fecerit,
Quid dubitas, quin sit paratum nomen puero Postumus?
Nunc ego istum, soror, laborem demam, et diminuat tibi.
Ego virtute Deum et majorum nostrorum, dives sum satis.
Istas magnas factiones, animos, dotes dapifiles,
Clamores, imperia, eburata vehicula, pallas, purpuram,
Nihil moror, quae in servitutem sumptibus redigunt viros.
E. Dic mihi, quaeso, quis ea est, quam
vis ducere uxorem? M. eloquar.
Novistin' hunc senem Euclionem ex proximo pauperculum?
E. Novi, hominem haud malum
mecastor. M. ejus cupio filiam
Virginem mihi desponderi. verba ne facias, soror.
Scio quid dictura es: hanc esse
pauperem. haec pauper placet.
E. Dî bene vertant. M. idem ego spero. E. quid!
me nunc quid vis? M. vale.
E. Et tu, frater. M. ego conveniam Euclionem, si domi
Est. sed eccum. nescio unde sese homo recipit domum.

SCENA SECUNDA.

EUCLIO. MEGADORUS.

Praefagibat mihi animus, frustra

me ire, quom exhibam domo.

Itaque abibam invitus. nam neque quisquam Curialium

Venit, neque magister, quem dividere argentum oportuit.

Nunc domum properare propero : nam

egomet sum hic; animus domi est.

M. Salvus atque fortunatus, Euclio, semper sies.

E. Dî te ament, Megadore. M. quid

tu? recten' atque ut vis vales?

E. Non temerarium est, ubi dives

blande appellat pauperem.

Jam illic homo aurum me scit

habere, eo me salutat blandius.

M. Ain' tu te valere? E. pol ego haud a pecunia perbene.

M. Pol si est animus aequus tibi, satis

habes, qui bene vitam colas.

E. Anus hercle huic indicium fecit

de auro: perspicue palam est.

Cui ego jam linguam praecidam,

atque oculos effodiam domi.

M. Quid tu solus tecum loquere? E. meam

pauperiem conqueror.

Virginem habeo grandem, dote cassam, atque illocabilem,

Neque eam queo locare cuiquam. M. tace :

bonum habe animum, Euclio :

Dabitur : adjuvabere a me : dic si quid opus est, impera.

E. Nunc petit, quom pollicetur : inhiat aurum ut devoret.

Altera manu fert lapidem, panem ostentat altera.

Nemini credo, qui large blandu 'st dives pauperi.

Ubi manum injicit benigne, ibi onerat aliquam zamiam.

Ego istos novi polypos, qui sibi quicquid tetigerint, tenent.
M. Da mihi operam parumper.
paucis, Euclio, est quod te volo.
De communi re appellare, mea et tua. E. hei misero mihi!
Aurum mihi intus harpagatum est.
nunc hic eam rem volt, scio,
Mecum adire ad pactionem: verum intervifam domum.
M. Quo abis? E. jam ad te revortar:
namque est quod visam domum.
M. Credo edepol, ubi mentionem ego fecero de filia,
Mihi ut despondeat, sese a me derideri rebitur.
Neque illo quisquam est alter hodie ex paupertate parcior.
E. Dî me servant, salva res est:
salvum est, si quid non perit.
Nimis male timui. priusquam intro redii, exanimatus fui.
Redeo ad te, Megadore, si quid me vis. M. habeo gratiam.
Quaeso, quod te percontabor, ne id te pigeat proloqui.
E. Dum quidem ne quid perconteris,
quod mihi non lubeat proloqui.
M. Dic mihi, quali me arbitrare
genere prognatum? E. bono.
M. Quid fide? E. bona. M. quid
factis? E. neque malis, neque improbis.
M. Aetatem meam scis? E. scio esse
grandem, itidem ut pecuniam.
M. Certe edepol equidem te civem sine mala omni malitia
Semper sum arbitratus, et nunc
arbitror. E. aurum huic olet.
Quid nunc me vis? M. quoniam
tu me, et ego te qualis sis, scio:
Quae res recte vortat, mihique, tibi que, tuaeque filiae,
Filiam tuam mihi uxorem posco: promitte hoc fore.
E. Heia Megadore, haud decorum facinus tuis factis facis,
Ut inopem atque innoxium abs te, atque abs tuis me irrideas.

Nam de te neque re, neque verbis
merui, ut faceres quod facis.

M. Neque edepol ego te derisum venio, neque derideo:
Neque dignum arbitror. E. cur igitur
poscis meam gnatam tibi?

M. Ut propter me tibi sit melius,
mihique propter te et tuos.

E. Venit hoc mihi, Megadore, in
mentem, te esse hominem divitem,
Factiosum; me item esse hominem pauperum pauperrimum.
Nunc si filiam locassim meam tibi, in mentem venit,
Te bovem esse, et me esse asellum:
ubi tecum conjunctus siem,

Ubi onus nequeam ferre pariter, jaceam ego asinus in luto:

Tu me bos magis haud respicias,

gnatus quasi nunquam siem.

Et te utar iniquiore, et meus me ordo irrideat.

Neutrubi habeam stabile stabulum, si quid divortii suat.

Asini me mordicibus scindant, boves incurfent cornibus.

Hoc magnum est periculum, me
ab asinis ad boves transcendere.

M. Quam ad probos propinquitatem proxime te adjunxeris,

Tam optimum est. tu conditionem

hanc accipe: ausculta mihi,

Atque eam desponde mihi. E. at

nihil est dotis quod dem. M. ne duas.

Dummodo morata recte veniat, dotata est satis.

E. Eo dico, ne me thesauros reperisse censeas.

M. Novi, ne doceas. desponde. E. fiat. sed pro Jupiter!

Non ego disperii! M. quid tibi est? E. quid
crepuit quasi ferrum modo?

M. Hic apud me hortum confodere
jussi. sed ubi hic est homo?

Abiit, neque me certiore fecit: fastidit mei.

Quia videt me suam amicitiam velle, more hominum facit.
Nam si opulentus it petitem pauperioris gratiam,
Pauper metuit congregari. per metum male rem gerit.
Idem quando illa occasio perit, post sero cupit.

E. Si hercle ego te non elinguendam
dederō usque ab radicibus,

~~Impero~~ auctorque sum, ut tu me cuivis castrandum loces.

M. Video hercle ego te me
arbitrari, Euclio, hominem idoneum,
Quem senecta aetate ludos facias, haud merito meo.

E. Neque Edepol, Megadore, facio :
neque si cupiam, copia est.

M. Quid nunc? etiam mihi despondes
filiam? E. illis legibus,
Cum illa dote, quam tibi dixi. M. sponden'
ergo? E. spondeo.

M. Istuc dī bene vortant. E. ita
dī faxint. illud facito ut memineris
Convenisse, ut ne quid dotis mea ad te afferret filia.

M. Memini. E. at scio, quo vos soleatis pacto perplexarier.
Pactum non pactum est, non pactum
pactum est, quod vobis lubet.

M. Nulla controversia mihi tecum erit. sed nuptias
Hodie quin faciamus num quae causa
est? E. immo edepol optuma.

M. Ibo igitur, parabo. nunquid me
vis? E. istuc. M. fiet. vale.

Heus, Strobile, sequere propere me ad macellum strenue.
E. Illic hinc abiit. dī immortales,
obsecro, aurum quid valet!

Credo ego illum jam inaudisse, mihi esse thesaurum domi :
Id inhiat, ea assuitatem hanc obstinavit gratia.

SCENA TERTIA.

EUCLIO. STAPHYLA.

Ubi tu es, quae deblaterasti jam vicinis omnibus,
Meae me filiae daturum dotem? heus Staphyla, te voco:
Ecquid audis? vascula intus pure propera atque eluc.
Filiam despondi ego: hodie nuptum huic Megadoro dabo.
S. Di bene vortant. verum ecastor
non potest: subitum est nimis.
E. Tace, atque abi: curata fac sint
quom a foro redeam domum.
Atque occlude aedes: jam ego hinc
adereo. S. quid ego nunc agam?
Nunc nobis prope adest exitium, mihi atque herili filiae.
Nam probrum atque partitudo prope adest, ut fiat palam.
Quod celatum est, atque occultatum
usque adhuc, nunc non potest.
Ibo intro, ut herus quae imperavit, facta, cum veniat, fient.
Nam, ecastor, malum moerorem metuo, ne mistum bibam.

SCENA QUARTA.

STROBILUS. ANTHRAX. CONGRIO.

Postquam obsonavit herus, et conduxit coquos,
Tibicinasque hasce, apud forum, edixit mihi,
Ut dispartirem obsonium hinc bifariam.
C. Me quidem, hercle, dicam palam, non divides.
Si quo tu totum me ire vis, operam dabo.
S. Bellum et pudicum vero prostibulum popli.
Post si quis vellet te, haud non velles dividi?
C. Atqui ego istuc, Anthrax, aliovorsum dixeram,
Non istuc quod tu insimulas. S. sed herus nuptias
Meus hodie faciet. C. cujus ducit filiam?

- S. Vicini hujus Euclionis e proxumo.
Ei adeo obsonii hinc dimidium iussit dari,
Cocum alterum, itidemque alteram tibicinam.
C. Nempe huic dimidium dicis, dimidium domi?
S. Nempe sicut dicis. C. quid? hic non poterat de suo
Senex obsonari filiae in nuptiis?
S. Vah! C. quid negotii est? S. quid negotii sit rogas?
Pumex non aequè est aridus, atque hic est senex.
C. Ain' tandem ita esse ut dicis? S. tute existuma.
Quin divum atque hominum clamat continuo fidem,
Suam rem periisse, seque eradicarier,
De suo tigillo fumus si qua exit foras.
Quin cum it dormitum, follem sibi obstringit ob gulam.
C. Cur? S. ne quid animae forte amittat dormiens.
C. Etiamne obturat inferiorem gutturem,
Ne quid animae forte amittat dormiens?
S. Haec mihi te, ut tibi me aequom est credere.
C. Immo equidem credo. S. at scin' etiam quomodo?
Aquam hercle plorat, quom lavat, profundere.
C. Censen' talentum magnum exorari potesse
Ab istoc fene, ut det, qui fiamus liberi?
S. Famem hercle utendam, si roges, nunquam dabit.
Quin ipsi pridem tonsor ungues dempserat;
Collegit, omnia abstulit praefegmina.
C. Edepol mortalem parce parcum praedicas.
Censen' vero adeo esse parcum et misere vivere?
S. Pulmentum pridem ei eripuit milivus:
Homo ad praetorem deplorabundus venit:
Infit ibi postulare, plorans, ejulans,
Ut sibi liceret milivum vadariet.
Sexcenta sunt, quae memorem, si sit otium.
Sed uter vestrorum est celerior? memora mihi.
C. Ego, ut multo melior. S. cocum ego, non furem rogo.
C. Cocum ego dico. S. quid tu ais? A. sic sum, ut vides.

C. Cocus ille nundinalis est, in nonum diem
Solet ire coctum. A. tun' trium literarum homo
Me vituperas? fur, etiam fur trifurcifer.

SCENA QUINTA.

STROBILUS. ANTHRAX. CONGRIO.

Tace nunc jam tu: atque agnum hinc uter est pinguior.
C. Licet. S. tu Congrio eum fume, atque abi
Intro illuc, et vos illum sequimini:
Vos caeteri illuc ad nos. A. hercle injuria
Dispertivisti: pinguiorem agnum isti habent.
S. At nunc tibi dabitur pinguior tibicina.
I sane cum illo, Phrygia. tu autem. Eleusium,
Huc intro abi ad nos. C. o Strobile subdole,
Huccine detrusisti me ad senem parcissimum?
Ubi, si quid poscam, usque ad ravim poscam prius
Quam quicquam detur. S. stultum et sine gratia est
Ibi recte facere, quando quod facias perit.
C. Qui vero? S. rogitas? jam principio in aedibus
Turba istie nulla tibi erit: si quid uti voles,
Domo abs te asserto, ne operam perdas poscere.
Hic apud nos magna turba, ac magna familia est,
Supellex, aurum, vestes, vasa argentea:
Ibi si perierit quippiam, (quod te scio
Facile abstinere posse, si nihil obviam est,)
Dicant, coci abstulerunt; comprehendite,
Vincite, verberate, in puteum condite.
Horum tibi istie nihil eveniet: quippe qui
Vbi quid surripias, nihil est. sequere hac me. C. sequor.

SCENA SEXTA.

STROBILUS. STAPHYLA. COCI.

Heus Staphyla prodi, atque ostium aperi. STA. qui vocat?

STR. Strobilus. STA. quid vis? STR. hos

ut accipias coquos,

Tibicinamque, obsoniumque in nuptias.

Megadorus jussit Euclioni haec mittere.

STA. Cererine, Strobile, has facturū nuptias?

STR. Qui? STA. quia temeti nihil allatum intellego.

STR. At jam afferetur, si a foro ipse redierit.

STA. Ligna hic apud nos nulla sunt. C. sunt asseres?

STA. Sunt pol. C. sunt igitur ligna; ne quaeras foris.

STA. Quid? impurate, quamquam Vulcano studes,

Coenaene causa, aut tuae mercedis gratia,

Nos nostras aedes postulas comburere?

C. Haud postulo. STR. duc istos intro. STA. sequimini.

SCENA SEPTIMA.

PYTHODICUS.

Curate; ego intervifam quid faciant coqui:

Quos pol ut ego hodie servem, cura maxuma est.

Nisi unum hoc faciam, ut in puteo coenam coquant.

Inde costam sursum subducemus corbulis.

Si autem deorsum comedent, si quid coxerint,

Superi incoenati sunt, et coenati inferi.

Sed verba hic facio, quasi negotii nihil fiet,

Rapacidarum ubi tantum fiet in aedibus.

SCENA OCTAVA.

EUCLIO. CONGRIO.

Volui animum tandem confirmare hodie meum,
Ut bene haberem filiae nuptiis.
Venio ad macellum, rogito pisces. indicant
Caros; agninam caram, caram bubulam;
Vitulinam, cetum, porcina; cara omnia:
Atque eo fuerunt cariora, aes non erat.
Ab eo iratus illinc, quoniam nihil est quod emam.
Ita illis impuris omnibus adii manum.
Deinde egomet mecum cogitare inter vias
Occoepe: festo die si quid prodegeris,
Pro festo egere liceat, nisi peperceris.
Postquam hanc rationem cordi ventrique edidi,
Accessit animus ad meam sententiam,
Quam minimo sumptu filiam ut nuptum darem.
Nunc tusculum emi, et hasce coronas floreas:
Haec imponentur in foco nostro Lari,
Ut fortunatas faciat gnatae nuptias.
Sed quid ego apertas aedes nostras conspicio?
Et strepitus est intus. numnam ego compilor miser?
C. Aulam maiorem si potes, viciniâ
Pete: haec est parva, capere non quit. E. hei mihi,
Perii hercle! aurum rapitur, aula quaeritur.
Nimirum occidor, nisi ego intro huc
properè propero currere.
Apollo, quaeso, subveni mihi, atque adjuva:
Confige sagittis fures thesaurarios:
Cui in re tali jam subvenisti antidhac.
Sed cello prius quam prorsus perii, currere?

SCENA NONA.

ANTHRAX.

Dromo, desquama pisces: tu Machaerio
 Congrum, muraenam exdorsua, quantum potes:
 Atque omnia, dum absum hinc, exossata fac sient,
 Ego hinc artoptam ex proxumo utendam peto
 A Congrione, te istum gallum, si sapis,
 Glabriorem reddes mihi, quam volfus ludiu 'st.
 Sed quid hoc clamoris oritur hinc ex proxumo?
 Coqui hercle, credo, faciunt officium suum.
 Fugiam intro, ne quid hic turbac fiat itidem.

ACTUS TERTII

SCENA PRIMA.

CONGRIO.

Optati cives, populares, incolae, accolae, advenae omnes,
 Date viam qua fugere liceat, facite totae plateae patcant.
 Neque ego unquam, nisi hodie,
 ad Bacchas veni in Bacchanal coquinatum,
 Ita me miserum et meos discipulos
 fustibus male contuderunt.
 Totus dolco, atque oppido perii, ita
 me iste habuit senex gymnasium.
 Neque ligna ego usquam gentium praeberi vidi pulchrius:
 Itaque omnis exegit foras, me atque hos, onustos fustibus.
 Attat, perii hercle ego miser! aperit Bacchanal. adest:
 Sequitur. scio quam rem geram:
 hoc ipse Magister me docuit.

SCENA SECUNDA.

EUCLIO. CONGRIO.

Redi, quo fugis nunc? tene, tene. C. quid, stolide, clamas?

E. Quia ad Tresviros jam ego deferam
tuum nomen. C. quamobrem?

E. Quia cultrum habes. C. cocum
decet. E. quid comminatus

Mihi? C. istuc malefactum arbitror, quia non latus fodi.

E. Homo nullus est te scelestior qui vivat hodie,

Neque cui ego de industria amplius
male plus lubens faxim.

C. Pol etsi taceas, palam id quidem est. res ipsa testis est.

Ita fustibus sum mollior miser magis, quam ullus cinaedus.

Sed quid tibi nos, mendice homo, tactio est? quae res?

E. Etiam rogitas? an quia minus quam aequom erat feci?

C. Sine. at hercle cum malo magno
tuo, si hoc caput sentit.

E. Pol ego haud scio quid post fiat, tuum nunc caput sentit.

Sed in aedibus quid tibi meisnam erat negotii,

Me absente, nisi ego jusseram? volo scire. C. tace ergo.

Quia venimus coctum ad

nuptias. E. quid tu, malum, curas,

Utrum crudum an coctum edim; nisi tu mihi es tutor?

C. Volo scire, sinas an non sinas nos coquere hic coenam?

E. Volo scire item ego, meae domi meane salva futura?

C. Utinam mea mihi modo auferam, quae attuli, salva!

Me haud poenitet, tua ne expetam. E. scio: ne doce, novi.

C. Quid est, qua prohibeas nunc
gratia nos coquere hic coenam?

Quid fecimus? quid diximus tibi sequius, quam velles?

E. Etiam rogitas, scelestus homo, qui angulos omnis

Mearum aedium et conclavium mihi perviam facitis?

Id ubi tibi erat negotium, ad focum si adesses,
 Non fissile haberes caput. merito id tibi factum est.
 Adeo ut tu meam sententiam jam jam noscere possis,
 Si ad januam huc accesseris, nisi iussero, propius,
 Ego te faciam miserrimus mortalis uti sis.
 Scis jam meam sententiam? quo abis? redi rursus.
 C. Ita me bene amet Laverna, te jam, nisi reddi
 Mihi vasa jubes, pipulo hic differam ante aedis.
 Quid ego nunc agam? nae ego
 edepol veni huc auspicio malo.
 Nummo sum conductus: plus jam
 medico mercede opus est.

SCENA TERTIA.

EUCLIO. CONGRIO.

Hoc quidem hercle, quoquo ibo,
 mecum erit, mecum feram,
 Neque istuc in tantis periculis unquam committam ut fiet:
 Ite sane nunc jam intro omnes, et coqui, et tibicinae.
 Etiam introduce, si vis, vel gregem venalium.
 Coquite, facite, festinate nunc jam quantum lubet.
 C. Temperi: postquam implevisti fusti fissorum caput.
 E. Intro abi; opera huc conducta est vestra, non oratio.
 C. Heu senex, pro vapulando, hercle,
 ego abs te mercedem petam.
 Coctum ego, non vapulatum dudum conductus fui.
 E. Lege agito mecum, molestus
 ne sis: i, et coenam coque,
 Aut abi in malum cruciatum ab aedibus. C. abi tu modo.

SCENA QUARTA.

EUCLIO.

Illic hinc abiit. Dī immortales, facinus audax incipit,
Qui cum opulento pauper homine
coepit rem habere aut negotium,
Veluti Megadorus tentat me omnibus miserum modis:
Qui simulavit, mei honoris mittere huc causa coquos,
Is ea causa misit, hoc qui surriperent misero mihi.
Condigne etiam meus me intus gallus gallinaceus,
Qui erat anui peculiaris, perdidit paenissime.
Ubi erat haec defossa, occoepit ibi scalpurire ungulis
Circumcirca. quid opus est verbis?
ita mihi pectus peracuit:
Capio fustem, obtrunco gallum, furem manifestarium.
Credo ego edepol illi mercedem gallo pollicitos coquos,
Si id palam fecisset. exemi e manu manubrium.
Quid opus est verbis? facta est pugna in gallo gallinaceo.
Sed Megadorus meus affinis eccum incedit a foro.
Jam hunc non ausim praeterire,
quin consistam et colloquar.

SCENA QUINTA.

MEGADORUS. EUCLIO.

Narravi amicis multis consilium meum
De conditione hac. Euclionis filiam
Laudant: sapienter factum et consilio bono.
Nam, meo quidem animo, si idem faciant caeteri,
Opulentiores pauperiorum filias
Ut indotatas ducant uxores domum:
Et multo fiat civitas concordior,
Et invidia nos minore utamur, quam utimur:

D

Et illae malam rem metuant, quam metuunt, magis:
 Et nos minore sumptu simus, quam sumus.
 In maxumam illuc populi partem est optimum.
 In pauciores avidos altercatio est:
 Quorum animis avidis, atque insatietatibus,
 Neque lex, neque tutor capere est qui possit modum.
 Namque hoc qui dicat: Quo illae nubent divites
 Dotatae, si istud jus pauperibus ponitur?
 Quo lubeat nubant, dum dos ne fiat comes.
 Hoc si ita fiat, mores meliores sibi
 Parent, pro dote quos ferant, quam nunc ferunt.
 Ego faxim muli, pretio qui superant equos,
 Sient viliores Gallicis cantheriis.
 E. Ita me di amabunt, ut ego hunc ausculto lubens.
 Nimis lepide fecit verba ad parsimoniam.
 M. Nulla igitur dicat: Equidem dotem ad te attuli
 Majorem multo, quam tibi erat pecunia.
 Enim mihi quidem aequom est purpuram atque aurum dari,
 Ancillas, mulos, muliones, pedissequos:
 Salutigerulos pueros, vehicula quae vehar.
 E. Ut matronarum hic facta pernovit probe!
 Moribus praefectum mulierum hunc factum velim.
 M. Nunc quoquo venias, plus plaustrorum in aedibus
 Videas, quam ruri, quando ad villam veneris.
 Sed hoc etiam pulchrum est, praequam ubi sumptus petunt.
 Stat fullo, phrygio, aurifex, lanarius:
 Caupones, patagiarii, indusiarii,
 Flammearii, violarii, carinarii,
 Aut manulearii, aut murobathrarii,
 Propolae, hiteones, calceolarii,
 Sedentarii sutores, diabathrarii,
 Solearii astant, astant molochinarii,
 Petunt fullones, sarcinatores petunt.
 Strophii astant, astant semizonarii.

Jam hosce absolutos censeas : cedunt, petunt.
 Trecenti cum stant phylacistae in atriis,
 Textores, limbolarii, arcularii ducuntur : datur
 Aes. jam hosce absolutos censeas,
 Cum incedunt infectores crocotarii;
 Aut aliqua mala crux semper est, quae aliquid petat.
 E. Compellarem ego illum, ni metuam ne desinat
 Memorare mores mulierum : nunc sic sinam.
 M. Ubi nugigerulis res soluta est omnibus,
 Ibi ad postremum cedit miles, aes petit.
 Itur, putatur ratio cum argentario,
 Impransus miles astat, aes censet dari.
 Ubi disputata est ratio cum argentario,
 Etiam plus ipse ultro debet argentario.
 Spes prorogatur militi in alium diem.
 Haec sunt atque aliae multae in magnis dotibus
 Incommoditates, sumptusque intolerabiles.
 Nam quae indotata est, ea in potestate est viri.
 Dotatae maerant et malo et damno viros.
 Sed eccum affinem ante aedes. quid ais, Euclio?

SCENA SEXTA.

EUCLIO. MEGADORUS.

Nimum lubenter edi sermonem tuum.

M. Ain' ? audivisti? E. usque a principio omnia. M. tamen,
 E meo quidem animo, aliquanto facias rectius,
 Si nitidior sis filiae nuptiis.

E. Pro re nitorem, et gloriam pro copia.

Qui habent, meminerint sese unde oriundi sient.

Neque pol, Megadore, mihi, neque cuiquam pauperi,
 Opinione melius res structa est domi.

M. Immo est, et dii faciant uti fiet,

Plus plusque istuc sospitent quod nunc habes.

E. Illud mihi verbum non placet; Quod nunc habes.
Tam hoc scit me habere, quam egomet. anus fecit palam.
M. Quid tu te solus e senatu sevocas?
E. Pol ego te ut accussem merito meditabar. M. quid est?
E. Quid sit, me rogitas? qui mihi omnis angulos
Furum implevisti in aedibus misero mihi:
Qui intromisisti in aedibus quingentos coquos,
Cum senis manibus, genere Geryonaceo:
Quos si Argus servet, qui oculus totus fuit,
Quem quondam Ioni Juno custodem addidit,
Is nunquam servet. praeterea tibicinam,
Quae mihi interbibere sola, si vino scatet,
Corinthiensem fontem Pirenem potest.
Tum obsonium autem! M. pol vel legioni sat est.
Etiam agnum misi. E. quo quidem agno, sat scio,
Magis curiosam nusquam esse ullam belluam.
M. Volo ego ex te scire qui sit agnus curio.
E. Qui ossa atque pellis totus est, ita cura macet.
Quin exta inspicere in Sole etiam vivo licet,
Ita is pellucet quasi laterna Punica.
M. Caedundum illum ego conduxisti. E. tum
tu idem optimum est
Loces efferendum: nam jam credo mortuus est.
M. Potare ego hodie, Euclio, tecum volo.
E. Non potem ego quidem hercle. M. at ego iussero
Cadum unum vini veteris a me afferrier.
E. Nolo hercle. nam mihi bibere decretum est aquam.
M. Ego te hodie reddam madidum, sed vino, probe,
Te, cui decretum est bibere aquam. E. scio quam rem agat.
Ut me deponat vino, eam affectat viam:
Post hoc, quod habeo, ut commutet coloniam.
Ego id cavebo, nam alicubi abstrudam foris.
Ego faxo, et operam et vinum perdiderit simul.
M. Ego, nisi quid me vis, eo lavatum, ut sacrificem.

E. Edepol nae tu, Aula, multos inimicos habes,
Atque istuc aurum, quod tibi concreditum est.
Nunc hoc mihi factum est optimum, ut te auferam
Aulam in Fidei fanum: ibi abstrudam probe.
Fides, novisti me et ego te: cave sis tibi,
Ne tu in me mutassis nomen, si hoc conceduo.
Ibo ad te, fretus tua, Fides, fiducia.

ACTUS QUARTI

SCENA PRIM A.

STROBILUS.

Hoc est servi facinus frugi, facere quod ego persequor:
Nec morae molestiaeque imperium herile habeat sibi.
Nam qui hero ex sententia servire servus postulat,
In herum matura, in se sera concedet capessere.
Sin dormitet, ita dormitet, servom sese ut cogitet.
Nam qui amanti hero servitutem servit, quasi ego servio,
Si herum videt superare amorem,
hoc servi esse officium reor,
Retinere ad salutem: non eum,
quo incumbat, eo impellere.
Quasi pueri, qui nare discunt, scirpea induitur ratis,
Quâ laborent minus: facilius ut nent: et moveant manus:
Eodem modo servom ratem esse
amanti hero aequom censeo,
Ut toleret, ne pessum abeat, tanquam **
Herile imperium ediscat, ut quod frons velit, oculi sciant.
Quod jubeat, citis quadrigis citius properet persequi.
Qui ea curabit, abstinebit censione bubula.
Nec sua opera rediget unquam in splendorem compedes
Nunc herus meus amat filiam hujus Euclionis pauperis.

Eam hero nunc renunciatum est
 nuptum huic Megadoro dari.
 Is speculatum huc misit me, ut, quae fierent, fieret particeps.
 Nunc sine omni suspitione in ara hic assidam sacra.
 Hinc ego et huc et illuc potero, quid agant, arbitrarier.

SCENA SECUNDA.

EUCLIO. STROBILUS.

Tu modo cave cuiquam indicassis,
 aurum meum esse istic, Fides.
 Non metuo ne quisquam inveniat :
 ita probe in latebris situm est.
 Edepol nae illic pulchram praedam
 agat, si quis illam invenerit
 Aulam onustam auri. verum id te
 quaeso ut prohibeassis, Fides.
 Nunc lavabo, ut rem divinam faciam, ne affinem morer,
 Quin ubi arcessat me, meam
 extemplo filiam ducat domum.
 Vide, Fides, etiam atque etiam nunc,
 salvam ut aulam abs te auferam.
 Tuae fidei concredidi aurum : in tuo
 luco et fano modo est situm.
 S. Di immortales! quod ego hunc
 hominem facinus audio loqui?
 Se aulam onustam auri abstruxisse hic intus in fano. Fides,
 Cave tu illi fidelis, quaeso, potius fueris, quam mihi.
 Atque hic pater est, ut ego opinor,
 hujus, herus quam amat.
 Ibo hinc intro : perscrutabor fanum, si inveniam uspiam
 Aurum, dum hic est occupatus : sed si repperero, o Fides,
 Multis congialem plenam faciam tibi fideliā.
 Id adeo tibi faciam : verum ego mihi bibam, ubi id fecero,

ACTUS QUARTI

81

SCENA TERTIA.

EUCLIO.

Non temere est, quod corvos cantat
mihi nunc ab laeva manu.

Semel radebat pedibus terram, et voce crocibat sua.
Continuo meum cor coepit artem facere ludicram,
Atque in pectus emicare. sed ego cesso currere.

SCENA QUARTA.

EUCLIO. STROBILUS.

Foras, lumbrice, qui sub terra ereplisti modo,
Qui modo nusquam comparebas:
nunc, quom compares, peris.

Ego edepol te, praestigiator, miseris jam accipiam modis.

S. Quae te mala crux agitat? quid
tibi mecum est commercii, senex?

Quid me affligas? quid me raptas? qua me causa verberas?

E. Verberabilissime, etiam rogitas? non fur, sed trifur?

S. Quid tibi furripui? E. redde huc

sis. S. quid tibi vis reddam? E. rogitas?

S. Nihil equidem tibi abstuli. E. at
illud, quod tibi abstuleras, cedo.

Ecquid agis? S. quid agam? E. auferre
non potes. S. quid vis tibi?

E. Pone. S. equidem pol, te datare,
credo consuetum, senex.

E. Pone hoc sis: aufer cavillam: non ego nunc nugas ago.

S. Quid ego ponam? quin tu eloquere
quicquid est, suo nomine.

Non, hercle, equidem quicquam sumpsi,
nec tetigi. E. ostende huc manus.

S. Hem tibi! E. ostende. S. eccas. E. video.
age ostende etiam tertiam.

S. Larvae hunc atque intemperiae
infaniaeque agitant senem.

Facisne injuriam mihi, an non? E. fateor,
quia non pendes, maxumam.

Atque id quoque jam fiet, nisi fatere. S. quid fatear tibi?

E. Quid abstulisti hinc? S. di me
perdant, si ego tui quicquam abstuli.

E. Nive adeo abstulisse vellem. agedum,
excutedum pallium.

S. Tuo arbitrato. E. ne inter tunicas
habeas. S. tenta qua lubet.

E. Vah, scelestus, quam benigne!
ut ne abstulisse intellegam.

Novi sycphantias. age! rursus, ostende huc manum

Dexteram. S. hem! E. nunc laevam
ostende. S. quin equidem ambas profero.

E. Jam scrutari mitto. redde huc. S. quid
reddam? E. ah nugas agis,

Certe habes. S. habeo ego? quid
habeo? S. non dico: audire expetis.

Id meum quicquid habes, redde. S. infanis: perscrutatus es
Tuo arbitrato, neque tui me quicquam invenisti penes.

E. Mane, mane: quis illic est, qui
hic intus alter erat tecum simul?

Perii hercle! ille nunc intus turbat:
hunc si amitto, hic abierit.

Postremo jam hunc perscrutavi.

hic nihil habet. abi quo lubet.

Juppiter te Diique perdant. S. haud male agit gratias.

E. Ibo hinc intro, atque illi focienno
tuo jam interstringam gulam.

Fugin' hinc ab oculis? abin' hinc, an
non? S. abeo. E. cavetis te videam.

ACTUS QUARTI

33

SCENA QUINTA.

STROBILUS.

Emortuum ego me mavelim leto malo,
Quam non ego illi dem hodie insidias seni.
Nam hic jam non audebit aurum abstrudere.
Credo referet jam secum, et mutabit locum.
Atat foris crepuit! senex eccum aurum effert foras.
Tantisper hic ego ad januam concessero.

SCENA SEXTA.

EUCLIO. STROBILUS.

Fidei censebam maxumam multo fidem
Esse. ea sublevit os mihi paenissimum.
Ni subvenisset corvus, periissem miser.
Nimis hercle ego illum corvum ad me veniat, velim,
Qui indicium fecit, ut ego illi aliquid boni
Dicam. nam quod edit, tam duim, quam perduim.
Nunc, hoc ubi abstrudam, cogito solum locum.
Silvani lucus extra murum est avius,
Crebro salicto oppletus, ibi sumam locum.
Certum est, Silvano potius credam, quam Fidei.
S. Euge! euge! dii me salvom et servatum volunt.
Jam ego illuc praecurram, atque
inscendam aliquam in arborem:
Indeque observabo, aurum ubi abstrudat senex.
Quanquam hic manere herus me sese jusserat,
Certum est, malam rem potius quaeram cum lucro.

E

SCENA SEPTIMA.

LYCONIDES. EUNOMIA. PHAEDRIA.

Dixi tibi, mater: juxta rem mecum tenes,
 Super Euclionis filia. nunc, te obsecro,
 Fac mentionem cum avunculo, mater mea:
 Refecroque, mater, quod dudum obsecraveram.
 E. Scis tute, facta velle me, quae tu velis.
 Et istuc confido a fratre me impetrassere.
 Et caussa justa est, siquidem ita est ut praedicas,
 Te eam compressisse vinolentum, virginem.
 L. Egone ut te advorsum mentiar, mater mea?
 P. Perii, mea nutrix! obsecro te, uterum dolet.
 Juno Lucina, tuam fidem! L. hem, mater mea,
 Tibi rem potiolem video: clamat, parturit.
 E. I hac intro mecum, gnate mi, ad fratrem meum,
 * Ut istuc quod tu me oras, efficiam tibi,*
 Ut istuc quod me oras, impetratum ab eo auferam.
 L. I, jam sequor te, mater. sed fervorem meum
 Strobilum miror ubi sit, quem ego me jusseram
 Hic opperiri. nunc ego mecum cogito,
 Si mihi dat operam, me illi irasci injurium est.
 Ibo intro, ubi de capite meo sunt comitia.

SCENA OCTAVA.

STROBILUS.

Pici divitiis, qui aureos montes colunt,
 Ego solus supero. nam illos reges caeteros
 Memorare nolo, hominum mendicabula.
 Ego sum ille rex Philippus. o lepidum diem!
 Nam ut dudum hinc abii, multo illuc adveni prior,
 Multoque prius me collocavi in arborem:

Indeque expectabam ubi aurum abstrudebat senex.
Ubi ille abiit, ego me deorsum duco de arbore;
Effodio aulam auri plenam. inde ex eo loco
Video recipere se senem: ille me non videt.
Nam ego modo declinavi paulum me extra viam.
Attat! eccum ipsum. ibo, ut hoc condam, domum.

SCENA NONA.

EUCLIO. LYCONIDES.

Perii! interii! occidi! quo curram? quo non curram?
Tene, tene! quem? quis? nescio,
nihil video, caecus eo; atque
Equidem quo eam, aut ubi sim,
aut qui sim, nequeo cum animo
Certum investigare. obsecro vos ego, mihi auxilio,
Oro, obtestor, sitis, et hominem
demonstretis, qui eam abstulerit,
Qui vestitu et creta occultant sese,
atque sedent quasi sint frugi.
Quid ais tu? tibi credere certum est. nam
esse bonum, e vultu cognosco.
Quid est? quid ridetis? novi omnes.
scio fures esse hic complures.
Hem, nemo habet horum! occidisti.
dic igitur, quis habet? nescis!
Heu me miserum, miserum! perii
male perditus! pessume ornatus eo.
Tantum gemitu et malae moestitiae hic dies mihi obtulit,
Famem et pauperiem: perditissimus
ego sum omnium in terra.
Nam quid mihi opus est vita, qui tantum auri perdidit?
Quod custodivi sedulo. egomet me defraudavi,

Animumque meum, geniumque
 meum. nunc eo alii lactificantur,
 Meo malo et damno: pati nequeo.
 L. Quinam homo hic ante aedis nostras
 ejulans conqueritur moerens?
 Atque hic quidem Euclio est. est, opinor,
 oppido ego interii! palam est res.
 Seit peperisse jam, ut ego opinor, filiam
 suam. nunc mihi incertum est,
 Quid agam. abeam an maneam? an adeam?
 an fugiam? quid agam edepol nescio.

SCENA DECIMA.

EUCLIO. LYCONIDES.

Quis homo hic loquitur? L. ego sum. E. immo
 ego sum miser, et misere perditus,
 Cui tanta mala, moestitudoque obtigit. L. animo bono es.
 E. Quo obsecro pacto esse possum? L. quia
 istuc facinus quod tuum
 Sollicitat animum, id ego feci, et
 fateor. E. quid ego ex te audio?
 L. Id quod verum est. E. quid
 ego emerui, adolescens, mali,
 Quamobrem ita faceres, meque
 meosque perditum ires liberos?
 L. Deus impulsor mihi fuit, is me
 ad illam illéxit. E. quo modo?
 L. Fateor peccavisse, et me culpam commeritum scio.
 Id adeo te oratum advenio, ut animo aequo ignoscas mihi.
 E. Cur id ausus facere, ut id quod
 non tuum esset tangeres?
 L. Quid vis fieri? factum est illud.
 fieri infectum non potest.

Deos credo voluisse. nam nî vellent, non fieret, scio.

E. At ego Deos credo voluisse, ut apud
te me in nervo enicem.

L. Ne istuc dixis. E. quid tibi ergo
meam me invito tactio est?

L. Quia vini vitio atque amoris
feci. E. homo audacissime,

Cum istacin' te oratione huc ad me adire ausum, impudens?

Nam si istuc jus est, ut tu istuc excusare possies,

Luce claro deripiamus aurum matronis palam,

Post id, si prehensi sumus, excusemus, ebrios

Nos fecisse amoris causa. nimis vile 'st vinum atque amor,

Si ebrio atque amanti impune facere, quod lubeat, licet.

L. Quin tibi ultro supplicatum venio ob stultitiam meam.

E. Non mihi homines placent, qui,
quando male fecerunt, purgitant.

Tu illam scibas non tuam esse: non attactam oportuit.

L. Ergo quia sum tangere ausus, haud causificor quin eam

Ego habeam potissimum. E. tun' habeas me invito meam?

L. Haud te invito postulo: sed
meam esse oportere arbitror.

Quin tu eam invenies, inquam, meam
illam esse oportere, Euclio.

E. Nisi refers. L. quid tibi ego
referam? E. quod surripuisti meum.

Jam quidem hercle te ad praetorem
rapiam, et tibi scribam dicam.

L. Surripio ego tuum? unde? aut quid
id est? E. ita te amabit Juppiter,

Ut tu nescis? L. nisi quidem tu mihi, quid quaeras, dixeris.

E. Aulam auri, inquam, te reposco, quam tu confessus mihi

Te abstulisse. L. neque edepol ego
dixi, neque feci. E. negas?

L. Pernego immo. nam neque ego

aurum, neque istaec aula quae fiet,

Scio, nec novi. E. illam, ex Silvani

luco quam abstuleras, cedo.

I, refer: dimidiam tecum potius partem dividam.

Tamet si fur mihi es, molestus non ero. i verò, refer.

L. Sanus tu non es, qui furem me voces. ego te, Euclio,

De alia re rescivisse censui, quod ad me attinet.

Magna est res, quam ego tecum otiose,

si otium est, cupio loqui.

E. Dic bona fide: tu id aurum non furrpuisti? L. bona.

E. Neque scis quis abstulerit. L. istuc

quoque bona. E. atque id si scies,

Qui abstulerit, mihi indicabis? L. faciam. E. neque

partem tibi

Ab eo, quiqui est, inde posces: neque

furem excipies? L. ita.

E. Quid si fallis? L. tum me faciat

quod volt magnus Juppiter.

E. Sat habeo. age nunc loquere quid

vis. L. si me novisti minus,

Genere qui sim gnatus: hic mihi est Megadorus avonculus:

Meus fuit pater Antimachus: ego vocor Lyconides:

Mater est Eunomia. E. novi genus. nunc quid vis? id volo

Noscere. L. filiam ex te tu habes. E. immo eccillam domi.

L. Eam tu despondisti, opinor, meo

avonculo. E. omnem rem tenes.

L. Is me nunc renunciare repudium jussit tibi.

E. Repudium, rebus paratis, atque exornatis nuptiis?

Ut illum di immortales omnes deaeque,

quantum est, perduint,

Quem propter hodie auri tantum perdidisti, infelix, miser.

L. Bono animo es, et benedice. nunc

quae res tibi et gnatae tuae

Bene feliciterque vortat. Ita di faxint, inquito.

E. Ita dī faciant. L. et mihi ita dī faciant. audi nunc jam.
 Qui homo culpam admisit in se, nullus est tam parvi preti,
 Quin pudeat, quin purget se. nunc te obtestor, Euclio,
 Si quid ego erga te imprudens peccavi, aut gnatam tuam,
 Ut mihi ignoscas, eamque uxorem
 mihi des, ut leges jubent :
 Ego me injuriam fecisse filiae fateor tuae,
 Cereris vigiliis, per vinum, atque impulsu adolescentiae.
 E. Hei mihi! quod facinus ex te ego audio? L. cur ejulas?
 Quem ego avom feci jam ut esses filiae nuptiis :
 Nam tua gnata peperit, decumo
 mense post : numerum cape :
 Ea re repudium remisit avonculus causa mea.
 I intro, exquire, sitne ita, ut ego praedico. E. perii oppido!
 Ita mihi ad malum malae res plurimae se agglutinant.
 Ibo intro, ut quid hujus veri sit, sciam. L. jam te sequor.
 Haec propemodum jam esse in vado salutis res videtur.
 Nunc servom esse ubi dicam meum Strobilum, non reperio.
 Nisi etiam hic opperiar tamen paulisper; postea intro
 Hunc subsequar. nunc interim spacium ei dabo exquirendi
 Meum factum ex gnatae pedissequa
 nutrice anu. ea rem novit.

ACTUS QUINTUS.

STROBILUS. LYCONIDES.

Dī immortales, quibus et quantis me donatis gaudiis!
 Quadrilibrem aulam auro onustam
 habeo: quis me est divitior?
 Quis me Athenis nunc magis quisquam
 est homo, cui Dī sint propitii?
 L. Certo enim ego vocem hic loquentis
 modo me audire visus sum. S. hem!

Herumne ego aspicio meum? L. video.
 ego hunc Strobilum, servum meum?
 S. Ipsus est. L. haud alius
 est. S. congregiar. L. contollam gradum.
 Credo ego illum, ut iussi, campse anum
 adisse, hujus-nutricem virginis.
 S. Quin ego illi me invenisse dico
 hanc praedam, atque eloquor?
 Igitur orabo ut manu me mittat. ibo atque eloquar.
 Repperi. L. quid repperisti? S. non, quod pueri clamitant,
 In faba se repperisse. L. jamne autem, ut soles, deludis?
 S. Here, mane, eloquar, jam ausculta. L. age
 ergo loquere. S. repperi hodie,
 Here, divitias nimias. L. ubi nam? S. quadrilibrem,
 inquam, aulam auri plenam.
 L. Quod ego facinus audio ex
 te? S. Euclioni huic seni surripui.
 L. Ubi id est aurum? S. in arca apud
 me. nunc volo me emitti manu.
 L. Egone te emittam manu, scelerum
 cumulatissime? S. abi here, scio
 Quam rem geras. lepide, hercle, animum tuum tentavi. jam
 Ut eriperes, apparabas. quid faceres, si repperissem?
 L. Non potes probasse nugas. i, redde
 aurum. S. reddam ego aurum?
 L. Redde inquam: ut huic reddatur. S. ah,
 unde? L. quod modo falsus es esse
 In arca. S. soleo, hercle, ego garrere
 nugas: ita loquor. L. at scin'
 Quomodo? S. vel hercle enica, nunquam hinc feres a me.

at,

m